

10. Jedan od većih izazova s kojima se Vlada Srbije suočava kada je reč o povećanju zaposlenosti je i siva ekonomija. Iako je Vlada najavila da će aktivno delovati u cilju smanjenja sive ekonomije i njenog uvođenja u regularne tokove u toku ove godine nije bilo ozbiljnijih aktivnosti koje bi dale zadovoljavajuće rezultate.

Rezime

Pravo na pravedne i povoljne uslove rada.

1. Ustavom je garantovano pravo zaposlenog na pravičnu naknadu za rad mada ne sadrži izričitu odredbu o jednakoj nagradi za rad iste vrednosti. Tokom 2014. godine članovi Socijalno-ekonomskog saveta nisu postigli konsenzus neophodan za donošenje odluke o iznosu minimalne zarade u Republici Srbiji. Odluku je stoga donela Vlada kojom je utvrđena visina minimalne cene rada u Srbiji za 2015. godinu u iznosu od 121 dinar po radnom času, bez poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Ova odluka se primenjuje od 1. januara 2015. godine, i uticala je na povećanje minimalne zarade za 5.2 procenta pa će ona iznositi bruto 28.430,50 dinara.

2. Izmene Zakona o radu uvele su pomene u računanje minimalne cene rada što može da dovede do toga da najniža cena rada izgubi značajno na vrednosti, čak iako je realno utvrđena u trenutku donošenja odluke, zbog očekivane inflacije i drugih elemenata na osnovu kojih se izračunava.

3. Prema odredbama izmenjenog zakona zaposleni je dužan da, na zahtev poslodavca, radi duže od punog radnog vremena u slučaju više sile, iznenadnog po-većanja obima posla i u drugim slučajevima kada je neophodno da se završi posao koji nije planiran. U Srbiji je česta i zloupotreba preraspodele posla, jer poslodavce duži ostanak zaposlenih na poslu ne karakterišu kao prekovremeni rad, već kao preraspodelu radnog vremena.

4. Usvajanjem Zakona o privremenom uređivanju osnovica za obračun plata, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava i Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzija od novembra 2014. na snagu je stupio rebalans budžeta. Penzije veće od 25.000 dinara umanjene su po stopi od 22 procenata, dok su plate u javnom sektoru linearno umanjene po stopi od 10 procenata. Zakon je počeo da se primenjuje od novembra 2014. godine, a zaključno sa decembrom 2017. godine. Donošenje ovakve odluke Vlada je obrazložila potrebom da se obezbedi stabilnost javnih finansija, pre svega kroz sistem održivog finansiranja deficita i duga, a time i makroekonomska stabilnost. Ipak postoji ozbiljna sumnja i zabrinutost da ova mera sama po sebi neće ništa doneti i da je neće pratiti dodatne neophodne mere, pre svega reforma državne uprave i javnih preduzeća i smanjenje broja zaposlenih u njima.

5. Izmene zakona unele su odredbu po kojoj obračun zarade i naknade zarade koje je poslodavac dužan da isplati predstavlja izvršnu ispravu čime se potencijalno olakšava položaj zaposlenih kojima se zarade ne isplaćuju, jer sud može da odluči da se sa računa preduzeća skida iznos neisplaćene zarade, a novac uplaćuje na račun zaposlenog. Međutim, ovo je moguće samo ako poslodavac ima para na računu, dok u suprotnom, firma odlazi u stečaj, a zaposleni čekaju da svoja potraživanja naplate iz stečajne mase.

6. Koliko je u Srbiji onih koji rade, a ne primaju redovno platu je nepoznato. Prema podacima direktora Unije poslodavaca Srbije samo 21,8 odsto preduzeća u privatnom sektoru redovno